

Na početku devetog mjeseca tečaj eura iznosio je 7,321 kuna za euro; danas za jedan euro morate izdvojiti gotovo 1,5% više ili 7,428 kuna.

Početkom devetog mjeseca svake su godine postojali snažni prilivi temeljem «žetve» turističke sezone. Ove godine poslovne su banke, usprkos «žetvi», zaigrale na očekivanom povećanju tečaja. Centralna je banka primjereno reagirala i, bar za neko vrijeme, zaustavila deprecijaciju kune. Ponašanje poslovnih banaka, s jedne strane, i, centralne banke, s druge strane, jasno pokazuju da postoje rastući antagonizmi i da je teško očekivati suradnju među njima. Tko će pobijediti nije samo načelno pa ni tendenciozno pitanje. Poslovne su banke u stanju dramatizirati stanje na financijskom tržištu. Nastavno, sukob na realciji poslovnih banaka i centralne banke mogao bi rezultirati snažnim kontraktivnim učincima u realnom sektoru.

Veličina inozemnog duga, o čemu sam pisao prije nekoliko dana, se smanjuje. Smanjenje inozemnog duga prvenstveno je rezultat smanjenja duga poslovnih banaka prema inozemstvu (Čitaj: povrat devizne likvidnosti od strane domaćih matičnim bankama u inozemstvo). Smanjenje od gotovo 900 milijuna eura predstavlja snažnu promjenu koja utječe na cjelokupno financijsko tržište. Očito su poslovne banke spremne prihvatiti duel sa centralnom bankom i smaniti svoje inozemno dugovanje i time dramatično promijeniti odnos ponude i potražnje za devizama. To što su polovne banke napale tečaj u devetom mjesecu valja identificirati koliko se smatraju jakim i, na neki način, neosjetljivim prema mjerama centralne banke i potrebama realnog sektora. Smanjenje inozemnog duga tako će značajno dramatizirati stanje u realnom sektoru a centralna banka, bar za neko vrijeme, stabilizirati tečaj kune.

Događanja u devetom mjesecu razumljiva su ako se promatra ukupna a ne parcijalna ravnoteža što je autor ovih redaka od Antiinflacijskog programa isticao. Što više o aktivnoj politici tečaja pisao sam još 1992. godine.

Naime, deficit platne bilance kao određenje ekonomske politike rezultirao je rastućim deficitom trgovačke bilance što je bilo moguće provoditi dok smo bili poželjni dužnici. Danas više nije tako i nije slučajno da se je država «odlučila» zaduživati na domaćem financijskom tržištu, pri čemu su poslovne banke preuzele funkciju dužnika prema inozemstvu.

«Igra» poslovnih banaka može postati nerješiv problem za državu, pa prema tome, i za ekonomsku politiku. Može se očekivati da će država stati – jasno diskretno - na stranu poslovnih banaka i time dovesti centralnu banku u «opoziciju». Ne treba gubiti iz vida da smo u predizbornoj godini i da ništa nije nemoguće. U napisima, na ovim stranicama, o učincima i određenima što ih postojeća tečajna politika stvara biti će, u narednim danima, pisano a o čemu ću progovoriti na XIII Savjetovanju o ekonomskoj politici kojeg organizira časopis Ekonomija/Economics.

Na kraju, ovo stanje valja identificirati kao nužnost zaokreta ekonomske politike i spoznaje da nije moguće bez gubitka ekonomskog suvereniteta - i dalje - voditi postojeću ekonomsku i monetarnu politiku. Prodaja obiteljskog srebra tek je stanka na putu povećanja ovisnosti koju nam nameće inozemni dug.

Tečaj

Autor Guste Santini
Petak, 22 Rujan 2006 17:53
